

„Fraternitas Lithuanica“ („Lietuvių brolija“) 1929 m. Antroje eilėje kartu su kitais (neatpažintais žmonėmis) sėdi: S. Šimkus, generolas V. Nagius-Nagevičius, dr. J. Šliūpas, dr. K. Oželis, dr. J. Kairiūkštis. Nuotrauka iš Vytauto Šliūpo archyvo

GYDYTOJAS KAZYS OŽELIS

Kazys Oželis buvo gydytojas patologas, mokslininkas (medicinos mokslų daktaras), Dr. Jono Basanavičiaus karo ligoninės viršininkas, Vytauto Didžiojo universiteto ordinarinis profesorius, Medicinos fakulteto klinikų direktorius, Sveikatos valdybos vyr. teismo medicinos ekspertas.

Gimė jis 1886 m. birželio 23 d. Tauragės apskrities Švėkšnos valsčiaus Vilkų kampo kaime. Tėvai buvo ūkininkai. Skaityti ir rašyti jį išmokė mama. Vėliau mokėsi rusiškoje pradžios mokykloje. 1904 m. baigė Palangos progimnaziją, o 1908 m. – Mintaujos gimnaziją (aukso medaliu). Vėliau mokėsi Sankt Peterburgo (anuo met – Petrapilio) karo medicinos akademijoje, kurią baigė 1913 m. Studijų metais Petrapilyje jis buvo vienas iš „Fraternitas Lithuanica“ korporacijos steigėjų ir aktyvus jos narys. Dalyvavo Petrapilio lietuvių seime. Vasaros atostogų metu po 2 mėnesius dirbo Irkutsko ir Taškento karo ligoninėse.

1913 m. buvo paskirtas dirbti jaunesniuoju gydytoju į Bobruiske dislokuotą pėstininkų pulką. Šį pulką jis lydėjo Rytprūsioose, Lenkijoje, Latvijoje, o 1916–1917 m. – Rumunijoje. 1917 m. rugpjūčio mėnesį buvo perkeltas dirbti į Suomiją. 1918 m. ėjo divizijos lazareto vyr. ordinatoro pareigas.

Kiekviena proga jis ragindavo tautiečius grįžti į tėvynę. Jis pats į Lietuvą grįžo 1918 m. balandžio 10 d. Tų pačių metų gruodžio mėnesį buvo paskirtas Vėžaičių ir Rietavo apskrities gydytoju, o 1919 m. birželio mėnesį pašauktas į Lietuvos kariuomenę.

K. Oželis Kupiškyje įsteigė II lauko ligoninę.

1920 m. sausio 27 d. jis buvo paskirtas II brigados gydytoju pulkininku leitenantu, tais pačiais metais – Kauno karo ligoninės viršininku P. Šližiaus padėjėju, o nuo 1920 m. vasario 1 d. – ligoninės viršininku. 1924 m. Kauno karo ligoninėje gydėsi Lietuvos tautos

patriarchas dr. Jonas Basanavičius. 1926 m. šiai ligoninei buvo suteiktas dr. J. Basanavičiaus vardas. Dr. J. Basanavičiaus karo ligoninė buvo Lietuvos kariuomenės centrinė gydymo įstaiga.

1935 m. ši ligoninė buvo pripažinta viena iš geriausių tokio tipo ligoninių Europoje.

K. Oželis ilgus metus vadovavo savo įsteigtam Vytauto Didžiojo universiteto Patologijos skyriui.

1920 m. K. Oželis susituokė – vedė Sofiją Tyrulytę. 1921 m. jiems gimė duktė Sofija, 1923 m. – sūnus Kazys, 1936 m. – duktė Dalia.

Nuo 1922 m. rugsėjo iki 1924 m. sausio mėn. K. Oželis buvo Lietuvos universiteto Patologijos katedros prorektorius, nuo 1921 m. kelias vasaras buvo skiriamas dirbti Palangos karo sanatorijos stoties viršininku.

1925 m. tris mėnesius K. Oželis dirbo Prahos teismo medicinos institute, kuriame dirbo prof. Slavikas.

1927–1928 m. teismo medicinos žinias gilino pas profesorių V. Baltazardą Paryžiaus medicinos institute. 1929 m. sausio 17 d. apgynė disertaciją „Vyrų uretros ir sėklos tekamųjų latakų susiaurėjimai“.

Nuo 1929 m. rugsėjo 1 d. buvo Lietuvos universiteto (nuo 1930 m. – Vytauto Didžiojo universitetas) Medicinos fakulteto docentas bei Teismo ir socialinės medicinos katedros vedėjas.

1937 m. kovo 21 d. Kaune įvykusiame aštuntajame Lietuvos gydytojų draugijos (LGDS) suvažiavime prof. K. Oželis buvo išrinktas LGDS pirmininku.

1937 m. balandžio 1 d. jam suteiktos einančio ordinarinio profesoriaus vardas.

Daugelį metų dėstė studentams medikams, teisininkams, policijos aukštosios mokyklos klausytojams.

1939 m. birželio 29 d. K. Oželis buvo paskirtas dirbti į Kauno Vytauto Didžiojo medicinos universiteto klinikas.

1939 m. rugsėjo 15 d. K. Oželis išėjo į dimisiją ir užleido savo pareigas pulkininkui gydytojui L. Janulioniui. Ministrų Taryba jam buvo paskyrusi 850 litų mėnesinį atlyginimą.

Pirmoji sovietų okupacija (1940 m.) K. Oželį užklupo dirbantį neseniai pastatytose Vytauto Didžiojo universiteto medicinos klinikoje (Eigulių-Kalniečių rajonas). Finansų Liaudies komisariatą jam leido mokėti XVI kategorijos tarnautojo užmokestį – 450 rublių (už einamas antraeilės direktoriaus pareigas). 1940 m. liepos mėnesio pabaigoje šią karo ligoninę savo žinion perėmė sovietinė armija.

Naciams okupavus Lietuvą, vokiečių valdžios nurodymu buvo užimtos ir Vytauto Didžiojo universiteto klinikos, o šių klinikų skyrius perkėlė į įvairius Kauno miesto rajonus.

1944 m. K. Oželis su šeima pasitraukė iš Lietuvos. Nuo 1945 m. rudens jis gyveno Vakarų Vokietijoje (Augsburgo lietuvių stovykloje), 1945 m. išvyko gyventi į JAV. Nuo 1950 m. pradžios dirbo patologu Manteno valstybinėje ligoninėje. Gyvendamas Lietuvoje ir JAV aktyviai dalyvavo daugelio organizacijų, draugijų veikloje: Kauno medicinos, Kovos su Veneros ligomis, Kovos su vėžiu, Amerikos lietuvių gydytojų, Amerikos profesorių, Lietuvos gydytojų sąjungoje, Kauno ROTARY klubo.

Buvo apdovanotas 3-ojo laipsnio Vyčio kryžiaus ordinu, Vytauto Didžiojo ordinu, Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinu, Lietuvos nepriklausomybės medaliu.

Mirė prof. Kazys Oželis 1960 m. kovo 3 d.

Tekstą pagal informaciją, paskelbtą 2005 m. išleistame J. Likšės informaciniame leidinyje (lankstinyje) „Kazys Oželis“, parengė Danguolė ŽELVYTĖ